

Universitetsbiblioteket i Tromsø

PRIVATARKIV nr. 5

Dag Skogheims tuberkulosearkiv

Innhold

- 1 Kortfattet biografi om Dag Skogheim
- 2 Om Universitetsbiblioteket i Tromsøs overtakelse og systematisering av materialet
- 3 Pressemelding og annet materiale i forbindelse med Skogheims besøk i Tromsø
- 4 Omtale av *Sanatorieliv* ved Rune Blix Hagen, 2002
- 5 * Innhold *Privatarkiv 5*.
- 6 * Uregelmessigheter og bemerkninger omkring materialet
- 7 Kontrakt mellom Skogheim og Universitetsbiblioteket i Tromsø
- 8 * Rapport om digitalisering av kassetene, ved Jørgen Skancke og Kristian Schmidt

** Disse punktene er utelatt her. Ta kontakt med Universitetsbiblioteket i Tromsø for å søke om tilgang til en lengre versjon av denne katalogen.*

*- Redigert av Per Pippin Aspaas sept.-okt. 2010,
på bakgrunn av flere tidligere dokumenter*

1 Kortfattet biografi om Dag Skogheim

(Noe oppdatert i forhold til biografi i *Norsk biografisk leksikon* bind 8, Kunnskapsforlaget, Oslo 2004, s. 278-279)

SKOGHEIM, Dag, 1928-, forfatter. Født 17.5.1928 på Sørkvaløy ved Sømna i Nordland. Foreldre: Lærer og offiser Halvdan Marius Skogheim (Pettersen) (1901-1974) og husmor Edel Markussen (1906-1993). Gift 1956 med sykepleier Rannveig Holt (24.6.1931-), datter av kirkesanger og lærer Sigurd Holt (1899-1981) og husmor Laura Enget (1896-1973).

Dag Skogheims navn og omfattende forfatterskap er uløselig forbundet med dramatiske hendelser i nordnorsk historie og 1900-tallets medisinske kulturarv. De rundt 30 skjønn- og faglitterære bøkene fra hans hånd henter tema og motiver fra nordnorsk arbeiderbevegelse, andre verdenskrig og tuberkulosens herjinger blant unge nordmenn. En usedvanlig redelig omgang med informanter og historisk kildemateriale ligger bak hans bøker, uansett sjanger. Med sin karakteristiske sosiale profil, levende miljøskildringer og frodige fortellerkunst står Skogheim i tradisjonen fra Johan Falkberg, Aksel Sandemose, Ivar LoJohansen og Lars Berg.

Skogheim er født i et lite kystsamfunn på Sør-Helgeland i Nordland fylke. Som barn flyttet han med familien til Brønnøysund hvor han vokste opp. I 1943, knapt 15 år gammel, ble han rammet av lungetuberkulose. Først i 1954 kunne han som friskmeldt ta farvel med Grefsen folkesanatorium. I løpet av de elleve årene hadde han gjennomgått sykdomsbehandlingens mange faser; fra liggekur, via blåsing til store operasjoner. Behandlingen foregikk ved tre ulike tuberkuloseinstitusjoner, før Grefsen var han innlagt ved Vensmoen sanatorium i Saltdalen (Nordland) og ved helseheimen i Namsos. Deler av hans forfatterskap er sterkt preget av erfaringsbakgrunnen som lungesyk.

Etter den langvarige sykdommen tok Skogheim eksamen artium som privatist i 1955 og deretter pedagogisk utdanning ved Elverum lærerskole. Han tok også grunnfag i engelsk ved lærerhøyskolen i Trondheim og folkeminnevitenskap ved Universitetet i Oslo. I perioden 1961 til 1972 arbeidet han som lærer i realskole og ungdomsskole i Ålesund, Rendalen og Asker.

Som forfatter debuterte Skogheim 42 år gammel med diktsamlingen *...gagns menneske* i 1970. Diktene var et oppgjør med tendenser innen norsk skolevesen. Etter debuten har Skogheim skrittvis markert seg som en av landets fremste skjønnlitterære og faglitterære

forfatter på slutten av 1900-tallet og begynnelsen av 2000-tallet. Hans mangfoldige forfatterskap omfatter diktsamlinger, romaner, noveller, biografier, sakprosa samt en rekke tidsskriftsartikler. I 1975 var hans engasjert ved Hålogaland Teater i forbindelse med stykket *Vor Ret vi tar*. Siden 1991 har Skogheim vært statsstipendiat.

Det litterære gjennombruddet kom i 1980 med den dokumentariske romanen *Sulis* med hovedmotiver fra rallar- og anleggsmiljø på Nordkalotten. Romanen innledet en slags slektskrønike som strakk seg fram til 1986 fortalt gjennom fire bøker. Denne såkalte *Sulis-Valby-serien* er en blanding av fiksjon og historisk virkelighet som fungerer som et bilde av den politiske, økonomiske og sosiale utviklingen på Nordkalotten i perioden. Dag Skogheim forestiller seg et gruve- og anleggsproletariat av menn og kvinner på vandring over hele Nordkalotten fra slutten av 1800-tallet til et stykke utpå 1920-åra. Det er (ofte de samme) finlendere (kvener), svensker, nordmenn, samer og russere som sammen drar i gang de første fagforeningene i Narvik, Kiruna, Dunderlandsdalen, Sulitjelma, Birtavarre, Syd-Varanger og på Svalbard. Denne storstilte vandringen over landsdelen og på tvers av landegrenser setter sitt preg på arbeiderbevegelsen og dens idégrunnlag. Resultatet ser Skogheim i bevegelsens radikale sosialistiske og syndikalistiske utviklingstrekk kombinert med sterke anti-militaristiske strømninger.

Typisk for det rike persongalleriet i Skogheims bøker er innslaget av markante kvinneskikkelser. Her har han også gjort en pionerinnsetning ved å trekke fram "Nord-Norges røde døtre" gjennom tre biografier om Ellisif Wessel (1977), Gitta Jønsson (1978) og Kathrine Bugge (1978). Hans bøker omkring dagliglivet under andre verdenskrig er for en stor grad basert på egne intervjuer med gjenlevende veteraner fra tysk-østerriske troppestyrker i Nord-Norge under krigen.

Mot slutten av 1980-årene tok Skogheim til å skrive bredt anlagte bøker den tabubelagte folkesykdommen tuberkulose. Han skrev om sykdommens som sosialt, kulturelt og medisinsk fenomen og om sine personlige erfaringer som tæringspasient. Disse bøkene var basert på en omfattende innsamling av intervjumateriale blant sykepleiere, leger og pasienter. Blant annet skrev han historien til LHL (Landsforeningen for hjerte- og lungesyke) i boka *Gå foran, vis vei* (1993). Særlig for *Sanatorieliv* fra 2001 om tuberkulosens kulturelle avleiringer høstet Skogheim stor anerkjennelse. Arkivsakene, billedmaterialet og intervjuene som Skogheim systematisk har samlet inn i forbindelse med sitt arbeid, er donert til forskningsinstitusjoner i Bodø og Tromsø. Hans omfattende "tuberkulosearkiv" med blant annet flere hundre intervjuer med tæringspasienter, sykepleiere, pårørende og leger er avlevert til Universitetsbiblioteket i Tromsø og allerede flittig brukt av forskere.

For sitt forfatterskap har Dag Skogheim mottatt flere priser. Blant annet fikk han i 1977 Nordlys/LOs førstepris for dokumentarberetning, Nordland fylkes kulturpris i 1991 og Nordisk Grafisk Forbundets kulturpris i 1993. HIFO (Den Norske historiske forening) ga Skogheim Sverre Steen-prisen 2002 for boka *Sanatorieliv*. Prisen gis til "fremragende formidling av historie" og var en anerkjennelse av det sterke dokumentariske innslaget i Skogheims forfatterskap. Ved åpningen av LO-kongressen 9. mai 2005 mottar Skogheim LOs kunstnerpris for sitt allsidige og lange virke.

- *Rune Blix Hagen*

VERKER

... gagns menneske, 1970

Gå stille - tal sakte, 1973

Klassekamp under nordlysflammer:

nord-norske arbeidere i kamp 1889-1918, en dokumentarisk beretning, 1973

Vi vil tænde: ukjente nord-norske arbeiderdikt 1900-1920, 1975

Viser og vers fra anlegg og gruve: en antologi, 1976

"Blind-Fredrik" (sammen med Kjell Sandvik), 1977

Kvinner i nordnorsk arbeiderbevegelse: Ellisif Wessel, 1977

Kvinner i nordnorsk arbeiderbevegelse: Gitta Jønsson, 1978

Kvinner i nordnorsk arbeiderbevegelse: Kathrine Bugge, 1978

Hexhora: noveller, 1978

Sulis, 1980

Café Iris, 1982

Alarm: krigen i Nordland 1940 (sammen med Harry Westrheim), 1984

November-44, 1984

Sølvhalsbåndet: merkedager, 1986

Arbeidsfolk: Et jubileumsskrift for Det norske arbeiderparti 100 år, 1987

Tæring, 1988

Tre dager i mai, 1988

Portretter av en fiende, 1989

Fiender og mennesker: krig over Sør-Helgeland, 1990

Tæring: historia om ein folkesjukdom (sammen med Jan Karlsen), 1990

Lofotraidet 1941: Torden i mars (sammen med Harry Westrheim og Bjørn Nilsen), 1991

Osten, 1992

Gå foran, vis vei!: Landsforeningen for hjerte- og lungesyke gjennom 50 år, 1993
I gode og vanskelige dager (sammen med Aslak Syse), 1994
Kaiser Wilhelm (barnebok), 1994
Redd tyskeren! (ungdomsbok), 1995
Med slukte lanterner, 1998
Sanatorieliv: fra tuberkulosens kulturhistorie, 2001
Erindringer om Thorvald, 2002

Utvalgte artikler:

”Politikk og grenser: [arbeiderbevegelsen i Øst-Finnmark]”, i *Ottar* nr.127/128, 1981:33-42
”Minnehistorie og arbeiderkultur”, i *Tidsskrift for arbeiderbevegelsens historie*
nr. 1-1984:63-91
”Bok og Sverd. Om tysk og norsk kunst og kulturliv under andre verdenskrig” i
Samtiden nr.1-1998:65-75
”Frisk luft og diett: norske tuberkulosesanatorier”, i
Årbok (Foreningen til norske fortidsminnesmerkers bevaring). 154, 2000:170-184
”Sykdom og isolat: tuberkulose som sosialt fenomen” i *Samtiden* nr. 1-2001:21-31
”Tuberkulose – den store masseorderen”, i *Ottar* nr.245, 2003:11-19

<http://www.aftenposten.no/meninger/kronikker/article1001041.ece>

Da tuberkulosen herjet i Norge (kronikk i Aftenposten 22/3-05)

<http://www.frifagbevegelse.no/lo-kongressen/article1579251.ece>

Videointervju med prisvinner Dag Skogheim, Fri Fagbevegelse 9/5-05

Kilder og litteratur

”Sverre Steen-prisen 2002 til Dag Skogheim. Priskomiteens begrunnelse” i *HIFOnytt* nr.4, 2002:7-8. Øystein Rottem: *Inn i medietidsalderen*, bind 7 i *Norges litteraturhistorie*, Oslo 1997:330-333. Ragnar W. Nord: ”Nyttepoet under nordlysflammen”, *Forfatteren*, nr.3-1998:28-29. Dag Skogheims bøker (se under verker), samtaler med Dag Skogheim og opplysninger fra diverse avisintervjuer.

Foto:

Dag Skogheim på Lofotmuseet i Kabelvåg i mars 2001. Foto: Rune Hagen

2 Om Universitetsbiblioteket i Tromsøs overtakelse og systematisering av materialet

Dag Skogheim tok høsten 1998 kontakt med Universitetsbiblioteket i Tromsø (UB) med forespørsel om UB kunne tenke seg å overta det tuberkuloserelaterte materialet han hadde samlet. Etter korrespondanse mellom Skogheim og flere personer ved Universitetet, bl.a. daværende rektor Tove Bull og UBs fagreferent i historie Rune Blix Hagen, begynte Skogheim våren 1999 å oversende kassetter inneholdende intervju med tidligere tuberkulosepasienter, foto av institusjonsbygg og tidligere pasienter, avisutklipp, faglitteratur og annet materiale av relevans for tuberkulosens historie. Materialet er blitt overlevert i flere omganger årene 1999-2010 og det kan i skrivende stund (oktober 2010) ikke utelukkes at mer vil følge.

Materialet er blitt ordnet i flere omganger, og fortsatt gjenstår en del som ikke er systematisert. Bibliotekar Leila Iren Johansen systematiserte mesteparten av materialet og utarbeidet grunnstammen i denne arkivkatalogen i november-desember 2004. I perioden november 2005-april 2006 digitaliserte student Jørgen Skancke de intervjuene som var innlevert inntil da.

I 2009 var UB med i en søknad koordinert av Ellen Lange ved Nasjonalt medisinsk museum i Oslo om midler til formidling av materialet i form av nettutstilling (prosjekttittel: *Sanatoriefolk*). ABM-utvikling tildelte NOK 400 000,- til dette prosjektet, og UBs del i prosjektet består i å digitalisere og tilgjengeliggjøre det materialet som er innlevert etter april 2006. Først og fremst består dette av kassetter og billedmateriale. Student Kristian Hansen Schmidt gjennomførte i juni 2010 digitaliseringen av de intervjuene som gjenstod. I løpet av høsten 2010 skal det resterende materialet ordnes i samråd med Ellen Lange.

Det kan nevnes at Dag Skogheim også har overlevert arkivmateriale til Arkiv i Nordland, men dette er ikke knyttet til tuberkulosens historie.

Tromsø, 12. oktober 2010

Per Pippin Aspaas

Fagansvarlig historie, arkeologi, gresk og latin ved Universitetsbiblioteket i Tromsø

3 Pressemelding og annet materiale i forbindelse med Skogheims besøk i Tromsø

Pressemelding:

DAG SKOGHEIM TIL TROMSØ

Forfatteren Dag Skogheim har donert hele sitt lyd-, billed- og litteraturmateriale omkring sitt arbeid med tuberkulose til Universitetet i Tromsø. Samlingen vil bli oppbevart ved universitetsbiblioteket som så langt har mottatt 79 kassetter med helt unikt intervjumateriale. Hele samlingen må karakteriseres som meget interessant og verdifull. Fagområder som medisin, helsefag, sosialpolitikk, historie og litteratur vil kunne dra nytte av samlingen.

I forbindelsen med gaven har universitetet ved rektor Tove Bull invitert Skogheim til Tromsø. I løpet av besøket i Tromsø vil Dag Skogheim holde to foredrag:

Onsdag 20/9 Kl. 13.15, MH-bygget, Universitetet, Breivika, auditorium 7

TUBERKULOSE. SYKDOMMEN OG MENNESKENE

Hva var og hva er tuberkulose? Angstridde mennesker la taushet og tabu over tragediene som måltet i ufattelig masser døde. At det absolutte flertall var unge mennesker i sin beste alder økte angsten og håpløsheten. Legevitenskapen hadde ingen rådbot mot denne sykdommen. Fatalismen preget menneskenes forhold til den helt til siste halvdel av 1800-tallet. I litteraturen og kunsten finner en skakende uttrykk for hvilken karakter angsten hadde hos menneskene.

Foredraget holdes i regi av Det medisinske fakultet, avdeling for sykepleie og helsefag. Foredraget er åpent for alle interesserte

Lørdag 23/9 Kl.11.15, Studenthuset driv (Skansen brygge), 4. Etasje

TUBERKULOSE. SANATORIEÆRAEN

Hva er et sanatorium? Bokstavelig talt med tårn og spir kan en fremdeles se noen av disse prangende byggverkene. De står som monumenter over den æra som representerer det veldige sosiale og medisinske eksperiment fra Robert Koch's påvisning av tuberkulosebasillen i 1882. De representerer også skremmende erfaringer om isolasjon som førte til fullstendig sosial invaliditet for et stort antall ukjente mennesker.

Vesentlige deler av denne grandiose nærhistorien i medisinsk, arkitektonisk, politisk og sosial historie er aldri blitt bearbeidet.

Foredraget holdes i regi av forskningsdagene ved Universitetet i Tromsø. Åpent for alle.

Dag Skogheim, født 1928, har siden debuten i 1970 markert seg som en av landets fremste skjønnlitterære og faglitterære forfatter. Han har gitt ut en rekke diktsamlinger, romaner, noveller og faglitterære bøker. Motivene har særlig vært hentet fra Nord-Norge, slik som arbeiderbevegelsen og andre verdenskrig. De siste årene har han arbeidet med tuberkulose med spesiell vekt på sykdommen som sosialt og medisinsk fenomen i perioden 1850 til 1950. Skogheim er aktuell med ei ny bok om tuberkulose som vil foreligge til våren neste år, og artikkelen *Sykdom og isolat...tuberkulose som sosial fenomen* i førstkommande nummer av tidsskriftet *Samtiden*. Siden 1991 har Skogheim vært statsstipendiat.

(For mer informasjon, kontakt Rune Hagen tlf: 77 64 41 30, e-post: rune.hagen@ub.uit.no)

4 Omtale av *Sanatorieliv* ved Rune Blix Hagen, 2002

Sanatorieliv - fra tuberkulosens kulturhistorie

Dag Skogheim

Tiden Norsk Forlag 2001

Omtalt av Rune Hagen

I 1943, knapt 15 år gammel, ble Dag Skogheim rammet av folkesykdommen lungetuberkulose. Først i 1954 kunne han som friskmeldt ta farvel med Grefsen folkesanatorium. I løpet av de elleve årene hadde han gjennomgått sykdomsbehandlings mange faser fra liggekur, via blåsing til store operasjoner. Behandlingen foregikk ved tre ulike tuberkuloseinstitusjoner, før Grefsen var han innlagt ved Vensmoen sanatorium i Saltdalen (Nordland) og ved helseheimen i Namsos.

Dag Skogheim er født i mai 1928 og har siden debuten i 1970 markert seg som en av landets fremste skjønnlitterære og faglitterære forfatter. Han har gitt ut en rekke diktsamlinger, romaner, noveller og faglitterære bøker - hans produksjon teller til sammen 28 bøker.. Motivene i forfatterskapet har særlig vært hentet fra Nord-Norge, slik som arbeiderbevegelsens framvekst på begynnelsen av 1900-tallet og om tysk-østerriske soldater i nord under andre verdenskrig. De siste årene har han arbeidet med tuberkulose med spesiell vekt på sykdommen som sosialt og medisinsk fenomen i perioden 1850 til 1950. Det var i løpet av 80-årene at Skogheim tok til å skrive bredt anlagte bøker om sykdommen og sine personlige erfaringer som tæringspasient. *Sanatorieliv* er den femte boka fra forfatteren som behandler emnet. Det er blitt ei mangfoldig, rikholdig og viktig bok.

Denne gangen har Skogheim satt seg høyere ambisjoner enn tidligere. Han forsøker å kombinere tre emner samtidig. For det første er dette ei bok om tuberkulosen som sosialmedisinsk fenomen. Som lesere får vi ei solid innføring ikke bare i sykdommens ulike utviklingsfaser, men også om kampen for å finne god behandling for lungetæring. Dermed kan vi følge en profesjon som bokstavelig talt famler seg fram, alt mens dens utøvere utvikler rigorøse og tvilsomme tiltak overfor syke mennesker i legevitenskapens navn. Selve sanatoriene står som monumenter over en æra som representerte store sosiale og medisinske eksperiment fra Robert Kochs påvisning av tuberkulosebasillen i 1882 og fram til institusjonenes avvikling i løpet av 1950- og 1960-årene. De veldige og avsidesliggende hospitalene vitner i tillegg om skremmende erfaringer rundt tabuisering - en forferdelige kjensgjerninger som førte til fullstendig sosial isolering av et stort antall unge mennesker. For det andre handler boka om tuberkulosen som et kulturelt fenomen, uttrykt

innen musikk, litteratur, kunst og, ikke minst, i arkitekturen knyttet til de gigantiske kurinstitusjonene som ble reist overalt i Europa på slutten av 1800-tallet og utover 1900-tallet. Dikteren John Keats, kunstneren Niccolò Paganini og pianisten Frédéric Chopin er bare noen av de mange som alle gjennom sin kunstutøvelse har hatt sitt å si om sykdommens nådeløse utestegning. Dag Skogheims personlige erfaringer med lungetæring og med rammene rundt sykdommen er et tredje moment som søkes integrert i historien om tuberkulosen medisinske og kulturelle uttrykksformer.

I denne sammenheng spiller det mindre rolle at boka faktisk er delt inn i tre deler, henholdsvis om selve sykdommen, dernest omkring menneskenes konkrete opplevelser av å være tuberkuløs og til slutt om tæring som tema innen verdenslitteraturen. Disse tre momentene er tilstede gjennom hele teksten og støpt sammen med hverandre. Det er nettopp denne samtidige kombinasjonen av tre forskjellige innfallsvinkler som gjør boka usedvanlig leseverdige. Skogheim behersker til fulle den vanskelige balansegangen mellom sin personlige skjebne og tuberkulosens generelle medisinhistorie.

Sanatorieliv er ingen munter og underholdende bok. Den er sår å lese. Skildringen av smitteangsten og den følgende stigmatiseringen av den tuberkuløse gir inntrykk på samme måte som forfatteren skriver troverdig om de mange menneskenes håpløse kamp mot den snikende sykdommen. Mange menneskeskjebner har gått inn og ut av hans liv. Som vanlig innen sitt forfatterskap, preges også denne utgivelsen av Skogheims etterrettelighet i omgang med kilder og opplysninger. Han har tydeligvis hatt et bredt kildegrunnlag å arbeide ut fra, noe som kommer fram i de mange henvisningen til "mine informanter". Om ikke boka formidler underholdning, har den derimot sin fulle berettigelse som innsiktsfull viten til ettertanke. Gjennom sine egne smertefulle erfaringer og det møysommelige arbeidet med å samle inn kunnskaper, viser Dag Skogheim at han behersker sitt materiale både når det gjelder form og innhold. Teksten holder gjennomgående et høyt nivå og er vanskelig å legge fra seg. På den annen side kunne Tiden Norsk Forlag, som har gitt ut boka, gjort bedre arbeid med illustrasjonene enn hva tilfellet er.

De fleste tæringssyke var unge mennesker i alderen 15-35 år. *Sanatorieliv* kan derfor blant annet anbefales til de som ønsker å sette seg inn i de ulike aspektene ved en sykdom som i vår nære fortid kom til å få et tragisk utfall for mange norske ungdommer. Men viktigst av alt er det at denne boka, med sine mange kvaliteter, burde gjøres til obligatorisk pensum for studenter og alle som har sitt virke innen helsesektoren. Dyrekjøpte erfaringer, nyttig livsvisdom og viktig historisk kunnskap er samlet innenfor rammene av den 250 siders lange

teksten. Ikke minst burde boka ha sin misjon med tanke på de mange skremmende rapporter fra Øst-Europa om at tuberkulosen er på vei tilbake igjen.

For boka ble Dag Skogheim tildelt Sverre Steen-prisen 2002. Prisen deles ut av Den norske historiske forening (HIFO) for ”fremragende formidling av historie”. I priskomiteens begrunnelse heter det blant annet at *Sanatorieliv* ”gjør små, ukjente menneskers lidelser til del av en felles historie om samfunnet. Og den gjør disse menneskenes motstand, det som ofte kan fortone seg som deres sta umedgjørlighet, til eksempler på opprør. Dermed åpner den medisinhistorien for beretninger om strid, kraft og storhet. Det er fine og inspirerende innspill til de avmektiges historie i *Sanatorieliv*”. Prisen ble utdelt under De norske Historiedagene i Oslo, lørdag 29. juni 2002.

(Utvidet i forhold til omtale i Nordlys 5/7–2001)

LYD-, BILLED- og HÅNSKRIFTSAMLING nr. 5

Dag Skogheim

KONTRAKT

- 1. Forfatteren Dag Skogheim donerer kassetter, skriftlige dokumenter og fotografier til Universitetsbiblioteket i Tromsø. Samlingen er knyttet til hans arbeid med tuberkulose.**
- 2. Universitetsbiblioteket (UB) plikter seg til å holde materialet samlet. I samråd med Skogheim skal UB sørge for at materialet blir systematisert, ordnet og katalogisert.**
- 3. UB oppbevarer samlingen i et eget magasin som er sikret med tyveri- og brannalarm.**
- 4. Samlingen stilles til disposisjon for legitimert forskning. Materialet kan bare brukes ved UBs lokaler. På grunn av materialets karakter, det gjelder i særlig grad personopplysninger i intervjudelen av samlingen, skal brukere undertegne taushetserklæring. Samlingen er for øvrig underlagt de lovregler som gjelder for personvern.**
- 5. Ved behov skal Dag Skogheim fritt kunne bruke samlingen.**

Dag Skogheim

For Universitetsbiblioteket i Tromsø

Tromsø, mai 2000